

LA/Petri Jääskinen/AN

10.5.1984

Till arbetspensionsanstalterna

ÄNDRING AV 2 OCH 7 §§ APL

Regeringen har till riksdagen avlåtit en proposition med förslag till ändring av 2 och 7 §§ lagen om pension för arbetstagare som avser ett tekniskt avbrytande av ett arbetsförhållande.

Propositionen ansluter sig som en del till de ändringar i socialskyddet som ingår i årets inkomstpolitiska helhetslösning.

I propositionen föreslås, att APL skall utökas med stadganden om, att pensionen skulle bestämmas för heltidsperioder och deltidsperioder särskilt när en arbetstagare övergår från heltidsarbete till deltidarbete eller tvärtom medan arbetsförhållandet pågår. Syftet med detta är, att den pension som uppkommer i ett sådant arbetsförhållande bättre än hittills skall motsvara arbetstagarens förtjänster i arbetsförhållandet

Avsikten är att ändringarna skall träda i kraft den 1 januari 1985. När lagändringarna har antagits, sänder Pensionsskyddscentralen ett särskilt cirkulär om ändringarna.

PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om
ändring av 2 och 7 §§ lagen om pension för arbetstagare

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Propositionen ansluter sig som en del till de ändringar i socialskyddet som ingår i årets inkomstpolutiska helhetslösning.

I propositionen föreslås att till lagen om pension för arbetstagare fogas stadganden om att då en arbetstagare utan att arbetsförhållandet avbryts övergår från heltidsarbete till deltidarbete eller tvärtom pensionen skall beräknas skilt för

perioden i heltidsarbete och perioden i deltidarbete. Avsikten är, att den pension som hopbringas i ett dylikt arbetsförhållande bättre än för närvarande skall motsvara arbetstagarens förtjänstnivå i detta arbetsförhållande.

Ändringarna är avsedda att bringas i kraft den 1 januari 1985.

MOTIVERING

1. Nuvarande läge och föreslagna
ändringar

Enligt lagen om pension för arbetstagare (395/61; APL) räknas pensionen separat för varje arbetsförhållande, på basen av arbetsförhållandets längd och den utbetalade lönen. Vid fastställande av den pensionsgrundande lönen beaktas enligt huvudregeln arbetsförtjänsterna under de sista fyra kalenderåren av arbetsförhållandet, justerade med index. Av dessa år väljs de i förtjänstnivåhänseende två mellersta åren, och den genomsnittliga månadsförtjänsten under dessa år används som grund vid uträkningen av pensionen. I allmänhet står den på detta sätt uträknade pensionen i rätt proportion till den förtjänstnivå som varit rådande under arbetsförhållandet.

Om en arbetstagare utan avbrott i arbetsförhållandet frivilligt övergår från heltidsarbete till deltidarbete eller tvärtom, räknas hans pension också i detta fall för hela arbetsförhållandet på basen av de sista årens arbetsförtjänst. Härvid kan inte tillämpas 7 § 2 mom. APL om justering av den pensionsgrundande lönen så att den

motsvarar den stabiliserade förtjänstnivån i arbetsförhållandet, om inte förändringen i förtjänstnivå kan anses bero på undantagsskäl. Pensionen kan sålunda bli sådan, att den inte motsvarar arbetstagarens arbetshistoria. Då deltidarbetet blir allt allmänare, särskilt inom servicebranscherna, kommer också antalet dylika fall att öka.

För att pensionen också i ovan nämnda fall på bästa möjliga sätt skall kunna anpassas till arbetstagarens tidigare förtjänstnivå föreslås, att till 2 § APL fogas stadganden om att arbetsförhållandet skall uppdelas om det i arbetstagarens såsom regelbunden betraktade arbetstid inträffar en förändring som är avsedd att vara permanent och om lönen samtidigt förändras på ett för pensionskyddet väsentligt sätt. Enligt det föreslagna nya 3 mom. anses arbetstagaren vid tillämpningen av APL efter en sådan förändring arbeta i ett nytt arbetsförhållande. Då kommer pensionen att räknas separat för den period av arbetsförhållandet som föregick förändringen och den period som följer på förändringen, på samma sätt som om arbetstiden förändras genom att arbetstagaren övergår i en annan arbetsgivares tjänst. Enligt

det föreslagna nya 4 mom. skulle man förfara på detta sätt även då arbetstiden förändras stegvis, om den föreskrivna förändringen i lönen har förverkligats inom en period av högst tre år.

Förändringen av förtjänstnivån skall alltid vara förknippad med en förändring av arbetstiden, men den behöver inte enbart vara en följd av en förändring av arbetstiden.

En uppdelning av arbetsförhållandet på det föreslagna sättet är ändamålsenlig endast i de fall då den förändring av förtjänstnivån som förändras av den förändrade arbetstiden annars på ett väsentligt sätt skulle påverka arbetstagarens pensionskydd. Av denna anledning förutsätts det, att lönen skall sjunka med minst en fjärdedel eller stiga med minst en tredjedel.

De nya stadgandena skulle inte tillämpas på korta arbetsförhållanden som varat mindre än tre år, eftersom dessa arbetsförhållanden endast obetydligt inverkar på pensionens belopp. Förfarandet skulle inte heller gälla sådana arbetstagare som inte kan anses ha en regelbunden arbetstid. Med förändring av den regelbundna arbetstiden avses en förändring i arbetstidens längd.

Avsikten är inte att genom de föreslagna stadgandena ändra praxis i fråga om tillämpningen av 7 § 2 mom. APL. Enligt förslaget skall arbetsförhållanden inte uppdelas i separata perioder vid uträkningen av pensionen, om förändringen av arbetstiden och en därtill anknuten förändring av lönen har föranletts av sådana undantagsskäl som avses i 7 § 2 mom. APL och om också andra förutsättningar för justering av den pensionsgrundande lönen enligt nämnda lagrum föreligger. Av denna anledning borde till 7 § 2 mom. APL fogas ett stadgande om att lagrummet skall tillämpas trots ett tekniskt avbrott i arbetsförhållandet.

Arbetsförhållandet skulle anses ha fortgått utan avbrott också om pensionsfallet inträffar inom två år efter avbrottet i arbetsförhållandet. Avsikten med detta är särskilt att förhindra att ett avbrott leder till att pensionskyddet slumpmässigt försvagas i sådana fall där den återstående tidens andel av den pensionsberättigande tiden är betydande.

Enligt det föreslagna 2 § 5 mom. skall arbetstagare eller arbetsgivare på ansökan få ett beslut av pensionsanstalten om huruvida en förändring av arbetstiden och lönen föranleder ett tekniskt avbrott i arbetsförhållandet vid tillämpningen av APL. Om förutsättningarna för avbrott föreligger fastställs härvid också det pensionsbelopp som har hopbringats för den period som föregick förändringen.

2. Propositionens ekonomiska verkningar

Propositionen har inte statsekonomiska verkningar. De föreslagna ändringarna ger inte heller upphov till några betydande tilläggskostnader för arbetspensionssystemet.

3. Ikraftträdande

Lagen föreslås bringad i kraft den 1 januari 1985. Den skulle tillämpas på de arbetsförhållanden i fråga om vilka en sådan övergång till deltid- eller heltidsarbete som avses i lagen har skett den dag lagen träder i kraft eller därefter.

Med stöd av vad ovan anförts föreläggs Riksdagen till antagande följande lagförslag:

Lag

angående ändring av 2 och 7 §§ lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 7 § 2 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder i lag av den 18 juni 1971 (500/71), samt

fogas till 2 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1965 (707/65) och delvis ändrad genom lagar av den 29 december 1972 och den 10 april 1981 (934/72 och 257/81), nya 3, 4 och 5 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 6 mom., som följer:

2 §

Om arbetstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid i arbetsförhållande som faller under denna lag och som fortgått i minst tre år förändras i andra än i 2 mom. avsedda fall och hans lön samtidigt sjunker med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel, och förändringen av arbetstiden inte är avsedd att vara tillfällig, anses arbetstagaren efter förändringen arbeta i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 § 2 mom. Det nya arbetsförhållandet anses härvid ha börjat vid ingången av den månad som närmast följer efter den månad under vilken förändringen i arbetstiden har skett. Arbetsförhållandet anses dock inte ha avbrutits, om från början av det nya arbetsförhållande, som avses i föregående mening, inte har förflutit en tid av två år när pensionsfallet inträffar.

Vad ovan i 3 mom. är stadgat tillämpas, ifall övriga förutsättningar föreligger, även då förändringen i arbetstiden har skett stegvis, om det på grund av uppgift av arbetstagare eller arbetsgivare blir utrett, att lönen har sjunkit eller stigit så mycket som avses i sagda moment under en period av högst tre år räknat från den första förändringen. Vid jämförelse av arbetsförtjänsterna vid olika tidpunkter justeras dessa i enlighet med 9 §. Vid tillämpning av andra meningens i 3 mom. anses förändringen i arbetstiden ha inträffat då arbetstiden första gången förändrades.

På ansökan av berörda arbetstagare eller arbetsgivare skall pensionsanstalt utfärda beslut om huruvida 3 eller 4 mom. är tillämpligt på arbetsförhållandet och, om detta är fallet, fastställa den rätt till framtida pension som erhålls för

arbetsförhållande som upphört på detta sätt. I detta beslut får ändring sökas på sätt som stadgas i 21 §.

7 §

Utreds det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagare, att den pensionsgrundande lönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens senaste arbetsförhållande, som faller under denna lag, av undantagsskäl varit lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid, att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och inverkar denna omständighet väsentligt på pensionsskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön medelbeloppet av den arbetsförtjänst han hade åtnjutit, om nämnda skäl inte hade förelegat. Detsamma gäller även övriga under denna lag fallande arbetsförhållanden, såframt de upphört under en tid om 360 sådana dagar närmast före pensionsfallet, för vilka arbetstagaren eller förmånslåtaren inte uppburit i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsett dagunderstöd. Utreds det, att den pensionsgrundande lönen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabiliserade arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas. Utan hinder av vad i 2 § 3 och 4 mom. är stadgat om att arbetsförhållande upphör på grund av förändring i arbetstiden, anses sagda arbetsförhållande ha fortgått utan avbrott vid tillämpningen av detta moment.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985. Denna lag tillämpas på de arbetsförhållanden i vilka den i lagen avsedda förändringen i arbetstiden, eller om förändringen sker stegvis, den första förändringen i arbetstiden, sker efter denna lags ikraftträdande.

Helsingfors den 4 maj 1984

Republikens President

Minister

Lag

angående ändring av 2 och 7 §§ lagen om pension för arbetstagare

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 7 § 2 mom. lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare, sådant detta lagrum lyder i lag av den 18 juni 1971 (500/71), samt

fogas till 2 §, sådan den lyder ändrad genom lag av den 30 december 1965 (707/65) och delvis ändrad genom lagar av den 29 december 1972 och den 10 april 1981 (934/72 och 257/81), nya 3, 4 och 5 mom., varvid det nuvarande 3 mom. blir 6 mom., som följer:

Gällande lag

Förslag

2 §

Om arbetstagares såsom regelbunden betraktade arbetstid i arbetsförhållande som faller under denna lag och som fortgått i minst tre år förändras i andra än i 2 mom. avsedda fall och hans lön samtidigt sjunker med minst en fjärdedel eller stiger med minst en tredjedel, och förändringen av arbetstiden inte är avsedd att vara tillfällig, anses arbetstagaren efter förändringen arbeta i ett nytt arbetsförhållande, om inte annat följer av 7 § 2 mom. Det nya arbetsförhållandet anses härvid ha börjat vid ingången av den månad som närmast följer efter den månad under vilken förändringen i arbetstiden har skett. Arbetsförhållandet anses dock inte ha avbrutits, om från början av det nya arbetsförhållande, som avses i föregående mening, inte har förflutit en tid av två år när pensionsfallet inträffar.

Vad ovan i 3 mom. är stadgat tillämpas, ifall övriga förutsättningar föreligger, även då förändringen i arbetstiden har skett stegvis, om det på grund av uppgift av arbetstagare eller arbetsgivare blir utrett, att lönen har sjunkit eller stigit så mycket som avses i sagda moment under en period av högst tre år räknat från den första förändringen. Vid jämförelse av arbetsförtjänsterna vid olika tidpunkter justeras dessa i enlighet med 9 §. Vid tillämpning av andra meningens i 3 mom. anses förändringen i arbetstiden ha inträffat då arbetstiden första gången förändrades.

Gällande lag

Utreds det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagaren att den pensionsgrundande lönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens senaste arbetsförhållande, som faller under denna lag, av undantagsskäl varit lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid, att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och inverkar denna omständighet väsentligt på pensionsskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön medelbeloppet av den arbetsförtjänst han hade åtnjutit, om nämnda skäl inte hade förelegat. Detsamma gäller även övriga under denna lag fallande arbetsförhållanden, såframt de upphört under en tid om 360 sådana dagar närmast före pensionsfallet, för vilka arbetstagaren eller förmånslåtaren inte uppburit i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsett dagunderstöd. Utreds det, att den pensionsgrundande lönen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabiliserade arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas.

Förslag

På ansökan av berörda arbetstagare eller arbetsgivare skall pensionsanstalt utfärda beslut om huruvida 3 eller 4 mom. är tillämpligt på arbetsförhållandet och, om detta är fallet, fastställa den rätt till framtida pension som erhålls för arbetsförhållande som upphört på detta sätt. I detta beslut får ändring sökas på sätt som stadgas i 21 §.

7 §

Utreds det på grund av uppgift av arbetstagare eller förmånstagare, att den pensionsgrundande lönen i arbetstagarens eller förmånslåtarens senaste arbetsförhållande, som faller under denna lag, av undantagsskäl varit lägre än hans i enlighet med 9 § justerade lön i samma arbetsförhållande, innan sådant skäl yppade sig, under så lång tid, att den större lönen kunde anses såsom stabiliserad, och inverkar denna omständighet väsentligt på pensionsskyddet, anses såsom pensionsgrundande lön medelbeloppet av den arbetsförtjänst han hade åtnjutit, om nämnda skäl inte hade förelegat. Detsamma gäller även övriga under denna lag fallande arbetsförhållanden, såframt de upphört under en tid om 360 sådana dagar närmast före pensionsfallet, för vilka arbetstagaren eller förmånslåtaren inte uppburit i lagen om riksomfattande arbetslöshetskassor avsett dagunderstöd. Utreds det, att den pensionsgrundande lönen av undantagsskäl är på motsvarande sätt högre än ovan nämnda stabiliserade arbetsförtjänst, kan den pensionsgrundande lönen på samma sätt sänkas. *Utan hinder av vad i 2 § 3 och 4 mom. är stadgat om att arbetsförhållande upphör på grund av förändring i arbetstiden, anses sagda arbetsförhållande ha fortgått utan avbrott vid tillämpningen av detta moment.*

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1985.

Denna lag tillämpas på de arbetsförhållanden i vilka den i lagen avsedda förändringen i arbetstiden, eller om förändringen sker stegvis, den första förändringen i arbetstiden, sker efter denna lags ikraftträdande.